

Beheerplan Spelen

(samen) werken aan voldoende, veilige en schone speelvoorzieningen!

4 maart 2005

Afdeling Wijkbeheer & Accommodaties
Afdeling Welzijn
Afdeling Infrastructuur

In samenwerking met:

Groen- en cultuurtechnische
ondersteuning, detachering, daktuinen
en speeladvies

1. Inleiding en samenvatting	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Leefbaarheidmonitor	2
1.3 Doel van deze nota	2
1.4 Samenvatting en uitgangspunten	3
1.5 Communicatieparagraaf	4
2. Beleidsvisie spelen	5
2.1. Het belang van buitenspelen	5
2.2 Inrichting openbare ruimte	7
2.2.1 Algemeen	7
2.2.2 Formele speelruimte	7
2.2.3 Inrichting van speelruimte voor 0 tot 12-jarigen	9
2.2.4 Speelterreinen voor 12 jaar en ouder	10
2.2.5 Jongerenontmoetingsplaatsen	10
2.3 Informele speelruimte	12
2.4 Bewonersbetrokkenheid	14
3. Beheerbeleid	15
3.1 Beheer en beleid	15
3.2 Onderhoud van speelvoorzieningen	15
3.3. Aankoopbeleid	15
3.4. Veiligheids- en plaatsingseisen speelvoorzieningen	16
3.5 Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid	16
4. Uitvoering beheer en onderhoud	19
4.1 Algemeen	19
4.2 Onderhoud en reparatie	19
4.3 Vervanging	20
4.4 Kosten beheer en onderhoud en areaaluitbreiding	21
4.5 Benchmark en Heroo	22
5. Renovaties/vervanging	25
5.1 Renovatie en vervanging van speelvoorzieningen	25

Hoofdstuk 1

1. Inleiding en samenvatting

1.1. Algemeen

Het huidige speelruimtebeleid is vastgelegd in twee nota's: *Spelen in Pijnacker*, daterend uit 1995, en *Speelvoorzieningen gemeente Nootdorp*, dat in 2000 is vastgesteld. Hoewel verschillend van opbouw, komen doel en inhoud van beide notities in grote lijnen overeen. In ieder geval gaan beide notities ervan uit dat de landelijke richtlijnen voor de spreiding van speelterreinen over de gemeente gevolgd moeten worden. Beide notities zijn inmiddels aan herziening toe.

Directe aanleiding voor het schrijven van het speelruimtebeleidsplan in de voormalige gemeente Nootdorp, was het op 26 maart 1997 in werking getreden besluit 'Veiligheid attractie- en speeltoestellen', kortweg *Attractiebesluit*. Het Attractiebesluit stelt duidelijk aan welke technische eisen speeltoestellen, speelterreinen en valondergronden moeten voldoen. Begin jaren negentig bleek dat veel speeltoestellen en speelterreinen onvoldoende aan veiligheidseisen voldeden, waarop deze zijn beschreven in genoemd Attractiebesluit. De afgelopen 10 jaar hebben zowel de fabrikanten van speeltoestellen als de voormalige gemeenten Pijnacker en Nootdorp veel geïnvesteerd om deze achterstanden in te lopen.

Desalniettemin krijgen landelijk nog altijd circa 12.000 kinderen per jaar een behandeling in het ziekenhuis voor letsel ontstaan uit een ongeval met een speeltoestel. Behandelingen bij de huisarts worden geschat op een vijfvoud hiervan, dus 60.000 gevallen per jaar. Alleen deze cijfers vormen voldoende reden om de voorschriften van het Attractiebesluit nauwgezet te volgen en zo de veiligheid van kinderen zoveel mogelijk te waarborgen. De uitdaging is om binnen deze regels veilige speelterreinen te creëren die toch spannend zijn, die voldoende spelaanleidingen bieden om langere tijd interessant te zijn, die de jeugd uitdagen om een stap verder te gaan en zich zodoende te ontwikkelen en die de fantasie prikkelen. In deze nota wordt een visie gegeven op het spelen en het inrichten van nieuwe formele en informele speelruimte. Daarnaast gaat het in op de wijze van beheer en onderhoud van bestaande speelterreinen en het plannen en uitvoeren van renovaties.

1.2 Leefbaarheidmonitor

Een andere aanleiding voor het schrijven van deze nota zijn de resultaten van de leefbaarheidmonitor die in 2003 is gehouden. Het algemene beeld is, dat de mensen niet zo tevreden zijn over de groen- en speelvoorzieningen in de gemeente. Bij de monitor bestaat de mogelijkheid om in aanvulling op de enquête opmerkingen te maken. De opmerkingen op het gebied van groen en spelen hadden voornamelijk betrekking op groen en in mindere mate op spelen. Er is daardoor uit de leefbaarheidmonitor 2003 geen heldere conclusie te trekken over de beoordeling van de kwaliteit van de speelvoorzieningen in de gemeente.

1.3 Doel van deze nota

Met deze nota wordt beoogd de kaders aan te geven waarbinnen de aanleg, renovatie en het onderhoud van speelterreinen in de komende vier jaar dient plaats te vinden.

Die kaders omvatten richtlijnen voor de spreiding en het ruimtebeslag van speelterreinen, het inrichten van formele en informele speelruimte, het beheer, onderhoud en renovaties van speelterreinen. Verder is berekend welke financiële middelen minimaal noodzakelijk zijn om, gezien de groei van de gemeente, de komende jaren aan de eisen van het Attractiebesluit te kunnen blijven voldoen.

Na de vaststelling van dit Beheerplan Spelen zal er een Uitwerkingsplan worden gemaakt. In dit plan zal op wijkniveau worden getoetst in hoeverre de speelterreinen en –toestellen voldoen aan de in deze nota geformuleerde eisen voor kwaliteit en kwantiteit. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan, zullen in het Uitvoeringsplan concrete voorstellen worden gedaan om de gestelde eisen te bereiken en / of hieraan te blijven voldoen. De uitkomsten van het Uitvoeringsplan zullen tevens bij het opstellen van de wijkbeheerplannen worden betrokken.

1.4 Samenvatting en uitgangspunten

De belangrijkste uitgangspunten van het voorliggende Beheerplan Spelen kunnen als volgt worden geformuleerd:

- De doelstellingen voor het speelruimtebeleid zijn (1) het creëren van voldoende, bereikbare, veilige en gedifferentieerde speelruimte aan alle kinderen van 0-18 jaar, die de mogelijkheid bieden om zich te ontwikkelen op motorisch, sociaal-emotioneel, cognitief, creatief en zintuiglijk gebied en (2) het dusdanig situeren van grotere speelterreinen dat deze de potentie hebben om uit te groeien tot een sociaal hart van de buurt of wijk.
- Voor de spreiding van speelterreinen worden de normen zoals deze zijn aangegeven in tabel 1: Richtlijnen voor de spreiding van speelplekken (zie paragraaf 2.2.2) vastgesteld.
- Voor de inrichting van formele speelruimte worden de normen zoals deze zijn aangegeven in tabel 2: Richtlijnen voor de inrichting van formele speelruimte (zie paragraaf 2.2.5) vastgesteld.
- Bij het ontwerpen van nieuwbouwwijken (en indien dit mogelijk is ook bij herinrichtingprojecten in de bestaande woongebieden) wordt rekening gehouden met het creëren van informele speelruimte. Hierin worden bewust spelaanleidingen aangebracht door gebruik te maken van diverse materialen, kleuren en vormen.
- Het beheer en onderhoud van speelvoorzieningen vindt plaats op een zodanige wijze dat een duurzame instandhouding van de kwaliteit en de veiligheid gewaarborgd blijft. Het beheer en onderhoud vindt plaats op basis van de normen en regels zoals deze zijn vastgelegd in de Europese regelgeving en het Attractiebesluit.
- Het dagelijkse beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de huidige voorzieningen met inachtneming van de normen uit het Attractiebesluit. Jaarlijks worden via een vaste cyclus hoofd-, functionele- en visuele inspecties gehouden, respectievelijk 1 keer, 2 keer en ca. 6 keer per jaar.
- Voor een adequate raming van de kosten van het beheer van de speelterreinen moet rekening worden gehouden met de areaaluitbreiding. Voor de raming in meerjarenperspectief wordt een normbedrag van € 14,39 per woning (prijsspeil 1-1-2005) vastgesteld.
- Indien door de gemeenteraad wordt ingestemd met het Heroo-voorstel om het aantal speelplekken en terreinen met 20% te verminderen, zullen de feitelijke consequenties worden verwerkt in het nog te vervaardigen Uitvoeringsplan Spelen. Alsdan zullen ook de in hoofdstuk 2 van dit beheerplan aangegeven normen herzien moeten worden.

- Om in de nabije en de verdere toekomst een verantwoord en duurzaam beheer mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat er meer middelen voor vervanging en renovatie beschikbaar worden gesteld. Hiervoor zou vanaf 2006 jaarlijks een storting in een te vormen voorziening voor de renovatie van speelterreinen moeten plaatsvinden. In de kadernota 2005 zal hiertoe een voorstel worden gedaan.

1.5 Communicatieparagraaf

De gemeente heeft de zorg voor een veilige en aantrekkelijke speelomgeving voor kinderen, zowel jong als oud. Een breed aanbod van goede en veilige speelvoorzieningen draagt in hoge mate bij aan de kwaliteit van de woonomgeving. Het Beheerplan Spelen beschrijft het beheerbeleid en geeft randvoorwaarden waaraan nieuwe speelterreinen minimaal moeten voldoen. Het doel van de communicatie is het informeren van burgers over het beleid en het werk aan de speelvoorzieningen. De centrale boodschap is; *werken aan voldoende, veilige en schone speelvoorzieningen*.

In april 2005 wordt het Beheerplan Spelen ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Na vaststelling wordt naar 'buiten' getreden en kan concrete informatie bekendgemaakt via de lokale pers en intranet.

In de externe communicatie worden de volgende twee doelgroepen onderscheiden; de inwoners van Pijnacker-Nootdorp en relevante maatschappelijke organisaties, zoals bewonersverenigingen, woningbouwcorporaties en scholen. Het beheerplan wordt actief onder de aandacht van beide doelgroepen gebracht.

De gemeentelijke organisatie (interne communicatie) zal worden geïnformeerd via Knooppunt. Het gehele beheerplan zal via de betreffende webredacteuren op intranet worden geplaatst. Daarnaast krijgen direct betrokkenen, zoals de gemeentelijke projectmanagers en stedenbouwkundigen een afschrift.

Hoofdstuk 2

2. Beleidsvisie spelen

In dit hoofdstuk wordt de visie van de gemeente aangegeven met betrekking tot spelen en speelruimte. Aangegeven wordt wat het belang is van buitenspelen voor kinderen en jongeren, hoe zij spelen en hoe hier bij de inrichting van de openbare ruimte en speelterreinen rekening mee kan worden gehouden. Ook wordt ingegaan op de invloed van goed gesitueerde, ingerichte en onderhouden speelruimte op de leefbaarheid in een wijk.

2.1. Het belang van buitenspelen

Spelen is uitermate belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Het buitenspelen biedt kinderen de mogelijkheid zich allerlei vaardigheden aan te leren. Ze kunnen rennen, klimmen, voetballen, maar ook spelen met zand, klei, stenen, takken, water en met elkaar. Op die manier ontwikkelen ze zich op motorisch, sociaal-emotioneel, cognitief, creatief en zintuiglijk gebied.

De motorische ontwikkeling is het duidelijkst. Door te bewegen oefenen ze hun motoriek. Kinderen zijn daarbij geneigd om steeds nieuwe dingen te proberen, bij voorkeur in oplopende moeilijkheidsgraad. Ze kijken daarbij naar elkaar, maar worden ook door de directe omgeving daartoe uitgedaagd.

De sociaal-emotionele ontwikkeling vindt plaats door het samenspelen. Kinderen maken daarbij afspraken, spreken regels af, houden rekening met elkaar, overleggen en onderhandelen. Hierdoor leren ze sociale vaardigheden, krijgen ze zelfvertrouwen en leren hun eigen spel te bedenken en vorm te geven. In die zin is er ook sprake van een stuk creativiteit en ontwikkeling van de fantasie.

Voor zowel de ontwikkeling van de creativiteit als de zintuiglijke competentie is ook het spelen met diverse materialen van groot belang. Kinderen leren de verschillende eigenschappen, kleuren en structuren van materialen kennen en proberen uit wat ze er allemaal mee kunnen doen en wat ze ervan kunnen maken.

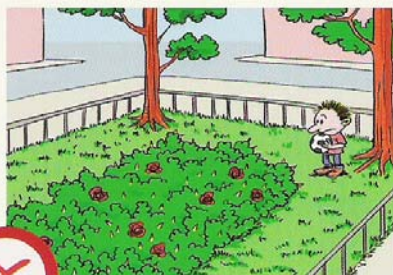
Naast het directe belang van buitenspelen voor de ontwikkeling van kinderen, bevordert dit spelen ook de leefbaarheid van een wijk en de sociale integratie. Zeker jonge kinderen spelen buiten immers veelal onder toezicht van hun ouders. De verschillende ouders komen zodoende met elkaar in contact. Speelplekken worden daarmee ook ontmoetingsplekken voor ouders, die op deze manier andere bewoners van een wijk leren kennen. Met name in nieuwbouwwijken en in wijken waarin veel verhuisbewegingen zijn, bevordert dit de sociale cohesie in een wijk.

Uitgangspunt.

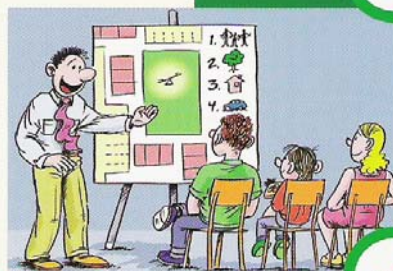
- **De doelstellingen voor het speelruimtebeleid zijn (1) het creëren van voldoende, bereikbare, veilige en gedifferentieerde speelruimte aan alle kinderen van 0-18 jaar, die de mogelijkheid bieden om zich te ontwikkelen op motorisch, sociaal-emotioneel, cognitief, creatief en zintuiglijk gebied en (2) het dusdanig situeren van grotere speelterreinen dat deze de potentie hebben om uit te groeien tot een sociaal hart van de buurt of wijk.**

GEEF ZE DE RUIMTE!

Maak speels medegebruik mogelijk!

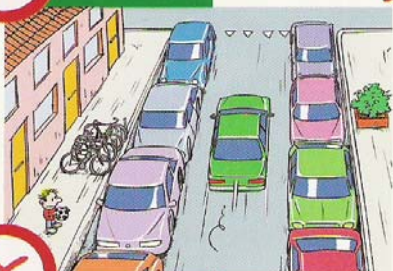
GROEN

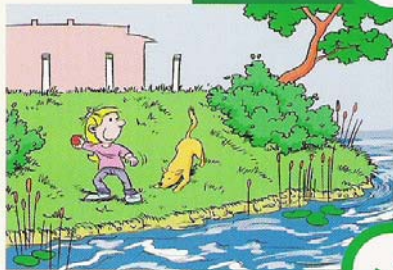
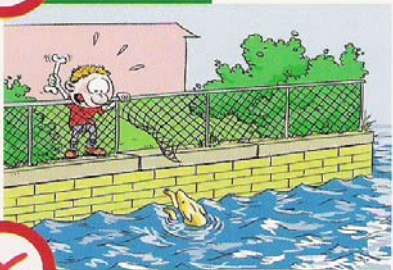
PLANVORMING

SPEELPLEK

STRAAT

WATER

2.2 Inrichting openbare ruimte

2.2.1 Algemeen

Om bovenstaande doelstellingen te realiseren, dient de directe woonomgeving van kinderen voldoende speelgelegenheid te bieden om diverse vormen van spelen te kunnen beoefenen. De inrichting van de openbare ruimte bepaalt de hoeveelheid speel- en spelmogelijkheden die kinderen hebben. Differentiatie, ruimte en veiligheid vormen de basis voor de bespeelbaarheid van de openbare ruimte. Het gaat hier bewust over openbare ruimte en niet alleen over speelterreinen, omdat kinderen feitelijk overal spelen. Hun spel beperkt zich niet tot speelterreinen, de zogenaamde formele speelruimte, maar strekt zich uit tot de directe woonomgeving, de informele speelruimte.

Tot op heden zijn in de gemeentelijke programma's van eisen voor nieuwbouwwijken, voor wat betreft het spelen, alleen de eisen opgenomen die te maken hebben met de formele speelruimte. Gezien de neiging van kinderen om overal te spelen, tegenover een openbare ruimte die steeds voller is en het spelen vrijwel uitsluit, verdient het aanbeveling om voor nieuwbouwwijken ook een aantal eisen mee te geven voor de inrichting van de openbare ruimte. Voor bestaande wijken is dit veel moeilijker, hoewel bij herinrichting van groen en wegen hier wel rekening mee gehouden kan worden.

Hieronder worden afzonderlijk de eisen voor de formele en informele speelruimte aangegeven. Bij de formele speelruimte is er aandacht voor de spreiding van speelterreinen, het ruimtebeslag ervan, de situering en de wijze van inrichten. Bij informele speelruimte gaat het alleen om de wijze van inrichten van het overige openbaar gebied.

2.2.2 Formele speelruimte

Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt over het algemeen prioriteit gegeven aan een mooi stadsbeeld, vervolgens aan voldoende wegen, parkeerruimte en groen en tenslotte aan speelterreinen.

Dit heeft tot gevolg, dat speelterreinen nogal eens in verloren hoekjes terechtkomen en daardoor niet goed functioneren. Op deze plekken is bijvoorbeeld minder sociale controle aanwezig, waardoor kinderen zich er minder veilig voelen en / of hun ouders niet willen dat ze hier spelen. Ook kunnen drukke wegen eromheen onoverkomelijke barrières vormen voor kinderen om het speelterrein te bereiken. De situering van speelterreinen op een veilige, goed toegankelijke, centrale en zichtbare plek is dan ook uitermate belangrijk voor het goed functioneren van een speelterrein.

De grootte van het gebied waarin kinderen spelen is afhankelijk van hun leeftijd en de aanwezigheid van natuurlijke barrières (drukke straten of water). Er zijn landelijke richtlijnen opgesteld voor de spreiding van formele speelruimte voor verschillende leeftijdscategorieën en de hoeveelheid ruimte die daarvoor moet worden gereserveerd. Het doel is een dussdanige spreiding te realiseren dat er voor elke jeugdige in principe een basisvoorziening binnen zijn of haar bereik aanwezig is.

In de geldende beleidsnotities van de voormalige gemeenten Pijnacker en Nootdorp zijn deze richtlijnen gebruikt als basis voor het bepalen van de spreiding van de speelterreinen voor de verschillende leeftijdscategorieën over de gemeente. Dit uitgangspunt wordt ook hier aangehouden.

Aanvullend worden echter minimumeisen gesteld aan de afmetingen van speelterreinen naar leeftijdscategorie. Geconstateerd is dat de gemeente redelijk wat kleine speelterreinen kent, met een geringe speelwaarde, die relatief veel onderhoud vergen. Beter is het om een kleiner aantal ruime speelterreinen te creëren met voldoende speelwaarde, dan een groter aantal kleine speelterreintjes in stand te houden. In het nog op te stellen Uitvoeringsplan Spelen zal worden nagegaan in hoeverre de aanwezige speelterreinen voldoen (c.q. welke maatregelen noodzakelijk zijn om te kunnen voldoen) aan de hieronder beschreven normen en richtlijnen.

De spreidingsuitgangspunten die worden gehanteerd zijn:

- Voor een kind van 0-6 jaar is er altijd een speelplek beschikbaar binnen 100 meter van zijn/haar woning. Hierbij is van belang dat het kind om de speelplek te bereiken geen drukke straten of brede groen- of wateroppervlakten hoeft over te steken. Als richtlijn geldt dat per gebied van 3 ha 100 tot 500 m² voor speelplekken voor deze leeftijdscategorie wordt gereserveerd. Minimale netto afmeting van elk afzonderlijke speelterrein is 80 m² (= bruto 120 m², is incl. afbakening met groen).
- Voor een kind van 6-12 jaar is er altijd een speelplek beschikbaar binnen 400 meter van zijn/haar woning. Voor een kind van deze leeftijd is het moeten oversteken van eerdergenoemde barrières van minder belang voor de bereikbaarheid. Als richtlijn geldt dat per gebied van 50 ha 500 tot 2.000 m² voor speelterreinen voor deze leeftijdscategorie wordt gereserveerd of 1.000 tot 3.000 m² trapveld. De minimale netto afmeting van elk afzonderlijk speelterrein is 150 m² (= bruto 200 m², is incl. afbakening met groen).
- Voor een kind van 12-18 jaar is er altijd een speelplek c.q. speelveld beschikbaar binnen 1.000 meter van zijn/haar woning en gesitueerd op een centrale, goed bereikbare en overzichtelijke plek in de wijk. Hiervoor moet per 1000 woningen minimaal 1.000 tot 1500 m² ruimte voor sportieve activiteiten worden gereserveerd. Het gaat hierbij om speelvelden met bij voorkeur een verharde of kunstgras ondergrond. De minimale maat voor een voetbalkooi is daarbij 20 x 12 meter. Voor een trapveld is dit minimaal 35 bij 18 meter.
- In iedere wijk (volgens de indeling van de leefbaarheidmonitor) is een groot parkachtig speelterrein beschikbaar, bedoeld voor 2 of 3 van de leeftijdscategorieën. Elke leeftijdscategorie moet dan wel zijn eigen gedeelte hebben, duidelijk van elkaar gescheiden in verband met de veiligheid van met name jongere kinderen. Dit grotere speelterrein telt mee in de hierboven geformuleerde normen voor spreiding van de speelterreinen en het ruimtebeslag.
- Per kern dient daarnaast minimaal één volwaardige skatevoorziening beschikbaar te zijn. Een dergelijke skatevoorziening beslaat minimaal 800 m² en is ingericht met meerdere toestellen. Het type skatevoorziening en de keuze voor de toestellen dient in overleg met een representatieve groep skaters te gebeuren om ervoor te zorgen dat deze is afgestemd op de gebruikers en dus daadwerkelijk wordt gebruikt. De leeftijdscategorie, waarvoor de skatevoorziening is bedoeld is 8 jaar en ouder.

Uitgangspunt:

- **Voor de spreiding van speelterreinen worden de normen zoals deze zijn aangegeven in tabel 1: Richtlijnen voor de spreiding van speelplekken (zie paragraaf 2.2.2) vastgesteld.**

Tabel 1: Richtlijnen voor de spreiding van speelplekken.

Leeftijds Categorie	Afstand woning	Minimale netto oppervlakte (excl. aankledingsgroen)	Totale netto oppervlakte voor speelruimte per hectare
0 – 6 jaar	Maximaal 100 m, zonder barrières zoals drukke wegen en brede groen- of wateroppervlakten	80 m ²	100 – 500 m ²
6 – 12 jaar	Maximaal 400 m	150 m ²	500 – 2000 m ²
12 – 18 jaar	Maximaal 1000 m	500 m ²	1000 – 3000 m ²
Gezamenlijk terrein	Centraal in woonwijk	750 m ²	
Skatepark (8 jaar en ouder)	Per kern	800 m ²	

2.2.3 Inrichting van speelruimte voor 0 tot 12-jarigen

De inrichting van speelterreinen bepaalt de vormen van spelen die mogelijk zijn. Hoe meer mogelijkheden er zijn, hoe leuker kinderen het vinden en hoe langer ze plezier beleven aan een speelterrein. In zijn algemeenheid moet er bij het inrichten van speelterreinen dan ook vooral aandacht zijn voor het aanbrengen van voldoende spelaanleidingen. Dit gebeurt deels door het plaatsen van verschillende soorten speeltoestellen, maar vooral ook door een gevarieerde vormgeving van het groen van een speelterrein.

Concreet betekent dit dat de ideale speelruimte voor 0 tot 12-jarigen moet voldoen aan de volgende punten:

- Er is sprake van meervoudige betekenisgeving. Dit houdt in dat het betreffende object kinderen uitnodigt er meerdere betekenissen aan te geven. Bijvoorbeeld een boom kan bij het spelen fungeren als boom, maar ook als doelpaal, als basis voor een hut, die weer het huis van een reus vormt, enz.
- Een speelelement waarin ieder detail is uitgewerkt moet worden vermeden, omdat dit de fantasie onderdrukt. Een compleet huis met tafels en stoelen leidt bijvoorbeeld veel minder tot rollen- en constructiespel dan een simpel dakje op 4 palen.
- Er is sprake van een oplopende moeilijkheidsgraad. Hiermee wordt bedoeld dat de omgeving het kind uitdaagt steeds een stapje verder te gaan in zijn kunnen. Kinderen van 6 tot 12 jaar hebben daarbij een voorkeur voor avontuurlijke speelmogelijkheden (kabelbaan, klimmen, maar ook schommels) en voor allerlei balspelen.
- Er is sprake van tegenstellingen en afwisseling in kleurgebruik, vorm en materiaal. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van niveaoverschillen, open ruimte versus bomen en struiken, speeltoestellen, verschillende ondergronden, enzovoort. De open ruimte nodigt uit tot balspelen, de meer besloten ruimtes tot constructie- en fantasiespel. Met name kleine kinderen voelen zich prettiger bij kleine, besloten ruimtes binnen het speelterrein. Zij spelen bovendien graag met zand en water.

Grottere speelterreinen kunnen zeer divers ingericht worden en daarmee uitnodigen tot allerlei vormen van spelen. In de praktijk zijn er veelal kleinere speelterreinen, waarin nu eenmaal niet alles mogelijk is. Het is dan belangrijk ervoor te zorgen, dat de speelterreinen in een wijk verschillend worden ingericht, zodat op wijkniveau wel alle vormen van spelen mogelijk zijn.

2.2.4 Speelterreinen voor 12 jaar en ouder

Kinderen uit de leeftijdscategorieën 6-12 jaar en 12 jaar en ouder beoefenen graag balsporten, waarbij met name het voetballen zeer populair is. Veel jongeren vanaf 12 jaar hebben daarbij een voorkeur voor verharde of kunstgras voetbalterreinen eventueel gecombineerd met basketbalpalen. Naast het gewone voetbal, is er ook een grote groep jongeren die graag 'straatvoetbal'. Bij deze vorm van voetbal is het elkaar omspelen een belangrijk aspect. Voetbalkooien en pannaveldjes zijn hier uitermate geschikt voor. Het hekwerk om het veld wordt namelijk gebruikt om de tegenstander te omspelen.

In de gemeente zijn op dit moment te weinig geschikte voetbalterreinen, voetbalkooien en pannaveldjes aanwezig, waardoor de jeugd daarvoor niet geschikte plekken gebruikt. Het gevolg is, dat hier veel klachten over komen van omwonenden. Vaak gaat het over ballen die met veel lawaai tegen de ruiten vliegen of in de tuin belanden en gevaar opleveren voor daar aanwezige personen (b.v. kleine kinderen). Bovendien ontstaat er op die manier nogal eens schade. Blinde gevels worden verder uitermate geschikt geacht om als doel te fungeren, tot grote irritatie van de betreffende bewoners vanwege de geluidsoverlast die dit oplevert.

Dit soort klachten bij nieuwe trapveldjes kan worden voorkomen door bij de inrichting en situering ervan rekening te houden met het volgende.

Bij het aanleggen van dit type speelterreinen tussen de huizen dient een duidelijke buffer aangebracht te worden tussen speelterrein en tuinen en / of (blinde) gevels van huizen. Bij weinig ruimte kan de buffer bestaan uit een (hoog) geluidarm hekwerk. Indien er meer ruimte aanwezig is, zorgen een weg met voetpad in principe voor voldoende afstand tussen het voetballen en de tuinen of huizen van omwonenden. Met struiken of een laag hek kan deze buffer versterkt worden.

Trapveldjes dienen daarnaast niet naast water gesitueerd te worden, omdat de bal dan regelmatig uit het water gevist moet worden hetgeen de nodige ergernis van de jeugd oplevert. Bovendien zien zij er niet tegenop om allerlei aanwezig materiaal te gebruiken om de bal maar terug te krijgen. Stoeptegels, klinkers, boomtakken enz. worden gebruikt om de bal weer uit het water te halen, met als gevolg schade aan het openbaar gebied. Ook hier kan een hekwerk eventueel uitkomst bieden.

2.2.5 Jongerenontmoetingsplaatsen

Naast het buiten sportief bezig zijn, vinden jongeren van 12 jaar en ouder het ook belangrijk om elkaar daar te ontmoeten en met elkaar te kletsen. Speelterreinen voor deze leeftijdscategorie fungeren dus ook als ontmoetingsplaatsen. Vandaar dat bij de situering van dit soort speelgelegenheden gekeken moet worden naar de criteria die gehanteerd worden om als geschikte ontmoetingsplek te fungeren. Deze zijn:

- De locatie ligt op een redelijke afstand van woningen;
- De locatie ligt voldoende in het zicht en er is sprake van een redelijke tot goede vorm van natuurlijke sociale controle;
- De plek is voor de politie goed bereikbaar;
- Er is een prullenbak of deze kan worden geplaatst.

Het voordeel van speelplekken die tevens als ontmoetingsplaats fungeren is, dat de jeugd actief bezig kan zijn, zodat verveling wordt vermeden. Dit is de belangrijkste voorwaarde om te voorkomen dat jongerenontmoetingsplaatsen uitmonden in overlastplekken. Na drankgebruik is verveling namelijk de belangrijkste reden waarom jongeren overgaan tot ongewenst gedrag in de openbare ruimte.

Het is daarom des te belangrijker om voldoende plekken voor hen in te richten waar ook voldoende te beleven valt. Bij jongeren is behoefte aan: verharde of kunstgras trapveldjes, voetbalkooien, pannavelden (soort straatvoetbal), basketbalvelden, tafeltennistafels en skateparken. Bij de inventarisatie van de speelplaatsen zal worden bekeken in hoeverre de speelplekken voor de jeugd van 12 jaar en ouder voldoen aan de normen qua spreiding en ruimtebeslag en hoe deze scoren op de criteria voor ontmoetingsplekken.

Uitgangspunt.

- **Voor de inrichting van formele speelruimte worden de normen zoals deze zijn aangegeven in tabel 2: Richtlijnen voor de inrichting van formele speelruimte (zie paragraaf 2.2.5) vastgesteld.**

Tabel 2: Richtlijnen voor de inrichting formele speelruimte

Leeftijdscategorie / type speelterrein	Aandachtspunten inrichting
Algemeen, speelterrein met speeltoestellen	<ul style="list-style-type: none"> - Objecten/speeltoestellen nodigen uit tot meervoudige betekenisgeving. - Oplopende moeilijkheidsgraad. - Tegenstellingen en afwisseling in kleurgebruik, vorm en materiaal. - Grotere terreinen voor meerdere leeftijdscategorieën indelen, waarbij elke leeftijdscategorie zijn eigen gedeelte heeft. - Zitgelegenheid aanbrenge (muurtje, bankjes). - Speelterrein divers inrichten, maar ook ten opzichte van elkaar op wijkniveau, zodat zoveel mogelijk vormen van spelen mogelijk zijn. - Het groen dusdanig aanleggen dat dit tevens een speelfunctie krijgt. - De speeltoestellen en verdere inrichting voldoen aan de eisen van het Attractiebesluit. - Afbakening aanbrenge tussen speelterrein en aanwezige gevaren in de omgeving (b.v. weg, water met steile wal), bij voorkeur met groen. - Plaatsen van bordjes 'verboden voor honden'.
Aanvullend, speelterrein 0 – 6 jaar	<ul style="list-style-type: none"> - Kleinere, besloten ruimtes creëren binnen het speelterrein. - Daar waar mogelijk zand toepassen als ondergrond bij speeltoestellen in verband met de dubbele functie die dit heeft: spel en veilige valondergrond.
Aanvullend, speelterrein 6 – 12 jaar	<ul style="list-style-type: none"> - Open ruimte voor balsporten, met name voetballen, aanbrenge. - Meer avontuurlijke speelmogelijkheden zijn favoriet, evenals grotere toestellen die meerdere speelmogelijkheden bieden.

<p>Aanvullend, sport/speelsterrein 12 jaar en ouder</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ruimte voor sporten creëren in de vorm van: <ul style="list-style-type: none"> - Verharde of kunstgras trapvelden - Voetbalkooien - Pannavelden - Tafeltennistafels - Een buffer aanbrengen tussen trapveld en woningen in de vorm van hekwerk of voldoende ruimte er tussen laten. - Direct om een trapveld heen geen water aanleggen of hier een (hoog) hek voor plaatsen. - Rekening houden met de criteria voor ontmoetingsplekken: <ul style="list-style-type: none"> - op voldoende afstand van woningen; - voldoende in het zicht en er is sprake van een redelijke tot goede vorm van natuurlijke sociale controle; - voor de politie goed bereikbaar; - met een prullenbak.
---	---

2.3 Informele speelruimte

Kinderen beschouwen de volledige openbare ruimte als speelruimte. Alles wat daarin staat kan aanleiding zijn om mee te spelen. Door het steeds voller bebouwen van de openbare ruimte en een enorm toegenomen verkeersdruk worden de mogelijkheden om op straat te spelen beperkt. Een gebrek aan ruimte en onveilige situaties belemmeren dit.

Er zijn mogelijkheden om de openbare ruimte bespeelbaar te maken, zonder dat dit ten koste hoeft te gaan aan bijvoorbeeld parkeerruimte. Eenvoudige oplossingen zijn bijvoorbeeld het creëren van een brede stoep aan één kant van de straat zonder parkeerplaatsen en een smalle aan de andere, met parkeerplaatsen. De brede stoep biedt speelmogelijkheden, zeker als kinderen tot spelen worden uitgenodigd door gebruik van diverse materialen. Daarbij nodigt een grote stoeptegels overigens meer uit tot spelen, dan het gebruik van klinkers.

Op dezelfde manier kan een groenstrook langs een sloot of singel geschikt worden gemaakt als speelruimte. Aan de ene zijde kan ruimte gewonnen worden, door slechts een smalle relatief steile oever te maken. De ruimte die daarmee gewonnen wordt, kan worden toegevoegd aan de andere oever. Deze dient overigens geleidelijk af te lopen, omdat het water anders een te gevaarlijk element vormt. Immers, bij een steile oever kunnen kinderen bij het spelen sneller in het water belanden en er bovendien moeilijk uitklimmen.

Al eerder is gesteld, dat differentiatie, ruimte en veiligheid de basis vormen voor de bespeelbaarheid van de openbare ruimte. Gepleit wordt, om als een van de randvoorwaarden bij het ontwerpen van nieuwbouwwijken op te nemen, dat er aandacht is voor informele speelruimte. Hierboven is betoogd, dat dit niet per definitie extra ruimte hoeft te kosten.

Uitgangspunt

- **Bij het ontwerpen van nieuwbouwwijken (en indien dit mogelijk is ook bij herinrichtingprojecten in de bestaande woongebieden) wordt rekening gehouden met het creëren van informele speelruimte. Hierin worden bewust spelaanleidingen aangebracht door gebruik te maken van diverse materialen, kleuren en vormen.**

Informele speelruimte!

2.4 Bewonersbetrokkenheid

Landelijke projecten hebben aangetoond dat daar waar bewoners betrokken zijn bij het ontwerp en het beheer van een speelterrein, deze betrokkenheid leidt tot een betere kwaliteit van de speelvoorziening op langere termijn. Dit levert naast een vermindering van kosten ook een betere verstandhouding op tussen de burgers en de gemeente. De betrokkenheid leidt tot een gevoel van medeverantwoordelijkheid. Dit uit zich in allerlei vormen van participatie in het onderhoud en beheer.

Het streven is om bewonersparticipatie ook in onze gemeente op gang te brengen en/of te houden. Hiertoe wordt, daar waar er sprake is van op enigerlei wijze georganiseerde bewoners, de betrokkenheid op de agenda gezet en wordt gekeken of er afspraken kunnen worden gemaakt over samenwerking op het gebied van beheer en onderhoud. Hierbij valt voornamelijk te denken aan een signalerende functie, maar wellicht ook een summiere onderhoudsfunctie zoals het terreintje vrijhouden van zwerfvuil en het opvegen van zand rondom zandbakken.

Het uiteindelijke doel is om de bewoners een stukje medeverantwoordelijkheid en een signaalfunctie te geven. Hierbij blijft het zaak dat de gemeente er allereerst zelf voor zorgt dat het onderhoud goed op orde is.

Hoofdstuk 3

3. Beheerbeleid

3.1 Beheer en beleid

Om op een efficiënte manier te beheren, is het van belang voortdurend de vraag te stellen “wat wil ik”, “wat heb ik” en “hoe wil ik het realiseren”. Het beheerplan geeft antwoord op de vraag wat heb ik en wat wil ik. Dit laatste is gebaseerd op het bovenstaand beschreven beleid. Of de doelstelling van het beleid gehaald wordt hangt af van de wijze waarop beheerd wordt en de financiële middelen die daarvoor beschikbaar gesteld worden. De doelstelling van het beheer is als volgt te formuleren:

Het op een zodanig efficiënte manier beheren en onderhouden, dat door een duurzame instandhouding de kwaliteit en de veiligheid van de speelvoorzieningen en de speeltoestellen gewaarborgd blijft.

Speelterrinen zijn meestal geïntegreerd in het groen of in de verharding van een straat of plein. De kosten van het onderhoud van het groen zijn reeds in het Beheerplan Openbaar Groen verwerkt; in de begroting worden de kosten verantwoord op de activiteit “onderhoud openbaar groen”. Indien de speelwerkhuizen in een niet omsloten open verharde ruimte staan, worden de kosten van het onderhoud van de verhardingen in de begroting verantwoord op de activiteit “onderhoud wegen”.

In dit Beheerplan Spelen wordt uitsluitend de kosten in beschouwing genomen die te maken hebben met het beheer van de speelwerkhuizen en de valondergronden (rubber, schors, zand). Ook de kosten van de overige verhardingen en hekwerken rondom afgesloten speelterrinen zijn in dit beheerplan meegenomen. Bij het beheer van de speeltoestellen en de valondergronden vormen de eisen, zoals die zijn gesteld in het Attractiebesluit, uitgangspunt. De kosten worden in de begroting verantwoord op de activiteit “onderhoud speelplaatsen”.

Om te komen tot een goed beheer en onderhoud dient eerst een beheerbeleid te worden formuleert. Onderstaand wordt een aantal onderwerpen en uitgangspunten geformuleerd die samen het beleid voor het beheer en onderhoud vormen.

3.2 Onderhoud van speelvoorzieningen

Onderhoud is niet alleen belangrijk voor de bespeelbaarheid en de veiligheid, maar ook vanuit economisch oogpunt. Geen of onvoldoende aandacht voor beheer en onderhoud betekent een te snelle achteruitgang en versnelde vervanging. Daarnaast hebben verwaarloosde speelvoorzieningen een negatief effect op de kwaliteit van de leefomgeving en nodigen snel uit tot vandalisme. Een goede en regelmatige inspectie volgens Europese normen en het Attractiebesluit is een minimale vereiste.

3.3. Aankoopbeleid

Bij de keuze van een speeltoestel wordt voornamelijk gekeken naar de speelwaarde en de uitstraling. Daarnaast dienen speeltoestellen en valondergronden (bv. rubbertegels) een minimale levensduur van 10 jaar te hebben en vergezeld te gaan van een garantiecertificaat,

montagehandleiding, logboek en typekeuring volgens Europese normen en omschreven in het Attractiebesluit.

Er zijn veel leveranciers van speeltoestellen die gelijksoortige typen van speeltoestellen kunnen leveren (schommels, klimtoestellen, wipkippen, enz.). De uitvoering hiervan verschilt per leverancier of producent. De ene producent geeft de voorkeur aan metaal, de ander aan hout, kunststof of combinaties hiervan. De speelwaarde is vaak vergelijkbaar maar in uitstraling zijn er grote verschillen. De uiteindelijke keuze wordt bepaald door de verhouding van prijs en kwaliteit. Onder kwaliteit wordt in deze zowel de duurzaamheid verstaan als de speelwaarde en de uitstraling van het speeltoestel.

Naast de hiervoor genoemd uitgangspunten worden de randvoorwaarden zoals deze in de *Raamnota inkoop- en aanbestedingsbeleid* gehanteerd. Speeltoestellen worden conform de voorwaarden in de *Raamnota inkoop- en aanbestedingsbeleid* in de meeste gevallen enkelvoudig onderhands aanbesteed (werken, goederen en diensten tot € 25.000,--).

3.4. Veiligheids- en plaatsingseisen speelvoorzieningen

Sinds de invoering van het Attractiebesluit moeten alle speeltoestellen voldoen aan veiligheidseisen die zijn geformuleerd in normen. Centraal daarbij staan de toestelspecifieke eisen die minimumeisen stellen aan de vormgeving en constructie. Elk nieuw toestel moet voorzien zijn van een typegoedkeuring van een erkende keuringsinstantie die de toestellen test volgens de Europese normen. Elk speeltoestel moet tevens voorzien zijn van een technisch constructiedossier en een gebruiksaanwijzing.

Voor de plaatsing gelden de eisen dat rondom een speeltoestel voldoende vrije (val)ruimte moet zijn en dat bij bepaalde hoogtes een valdempende ondergrond moet worden toegepast. De *Voedsel en Waren Autoriteit* (VWA) voorheen de Keuringsdienst voor Waren is de instantie die belast is met het toezicht op de naleving van het Attractiebesluit. Het VWA is bevoegd tot het doen van controles en mag onveilige speelplaatsen sluiten en onveilige speeltoestellen buiten gebruik verklaren.

3.5 Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

De gemeente is als eigenaar en beheerder van de openbare ruimte verantwoordelijk voor de kwaliteit en veiligheid van haar eigen speelvoorzieningen en kan aansprakelijk gesteld worden voor de door particulieren geplaatste speeltoestellen in de openbare ruimte. In veel gevallen is het voor de burger niet of onvoldoende duidelijk wie verantwoordelijk is voor de kwaliteit en veiligheid van de speelvoorzieningen bij scholen, woningstichtingen, peuterspeelzalen, enz. Hoewel er geen wettelijke verplichting is om ook speelterreinen van derden te inspecteren worden deze speelterreinen tijdens de inspecties wel opgenomen. Scholen, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties worden periodiek op de hoogte gesteld van de resultaten van deze inspecties. Bij gevaarlijke situaties wordt direct contact opgenomen.

Naast een goed beheersysteem en logboek zijn de volgende aspecten van belang om te komen tot een verantwoord beheer;

Speeltoestellen met een type goedkeuring

Door alleen speeltoestellen met een zogenaamde 'type goedkeuring' wordt de veiligheid en betrouwbaarheid van de toestellen gewaarborgd.

Betrouwbare installateurs

Speeltoestellen worden alleen geplaatst door een betrouwbare installateur volgens de voorschriften van de leverancier.

Verantwoord beheer en onderhoud

Het uitvoeren van goed en verantwoord beheer en onderhoud (inclusief het accuraat administreren hiervan in het beheersysteem) is een heel belangrijk hulpmiddel om, voor zover mogelijk, ongevallen met schade en of letstel te voorkomen.

Afdekken van die dingen die niet zijn te voorkomen

Het is vanzelfsprekend dat niet alles is te voorkomen, daarom is het belangrijk dit af te dekken met een goede verzekering. De financiële risico's die samenhangen met het beheer van speeltoestellen zijn soms zeer groot. Ook al is iedereen van goede wil, toch kan het gebeuren dat er een ongeval plaats vindt. De risico's zijn afgedekt via de algemene aansprakelijkheidsverzekering.

Uitgangspunt:

- **Het beheer en onderhoud van speelvoorzieningen vindt plaats op een zodanige wijze dat een duurzame instandhouding van de kwaliteit en de veiligheid gewaarborgd blijft. Het beheer en onderhoud vindt plaats op basis van de normen en regels zoals deze zijn vastgelegd in de Europese regelgeving en het Attractiebesluit.**

Hoofdstuk 4

4. Uitvoering beheer en onderhoud

4.1 Algemeen

Het huidige beheer en onderhoud van de speelterreinen en de speeltoestellen is gericht op het duurzaam instandhouden van de bestaande speelvoorzieningen. De wettelijke richtlijnen, zoals deze zijn vastgelegd in het Attractiebesluit, bepalen in grote mate de normen voor het beheer. Zo heeft de beheerder de plicht om een gedegen beheerssysteem op te zetten, waarin voldoende aandacht is voor inspecties, onderhoud en administratie. Concreet betekent dit dat de gemeente Pijnacker-Nootdorp ervoor zorgt dat er jaarlijks een aantal onderhoudsinspecties wordt uitgevoerd. Op basis hiervan worden gebreken vastgesteld en wordt (preventief) onderhoud op speelterreinen en aan speeltoestellen worden uitgevoerd. Eén van de verplichtingen voor de beheerder is het aanleggen van een logboek met daarin de basisgegevens van de speeltoestellen. In het logboek dienen ook de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden te worden genoteerd. Het logboek maakt integraal onderdeel uit van het speelbeheerssysteem.

Het Speelbeheersysteem

Ter ondersteuning van het beheer wordt gebruik gemaakt van een geautomatiseerd speelbeheersysteem. Het systeem bevat diverse gegevens over de speelplekken en speeltoestellen. Inspectiegegevens worden hierin verwerkt. Het cijfermateriaal in deze notitie is grotendeels afkomstig uit dit beheersysteem. Het *logboek* is een geïntegreerd onderdeel van het beheersysteem en levert gegevens over de individuele speeltoestellen. In het logboek worden ook de gemelde ongevallen opgenomen. Volgens het Attractiebesluit moeten minimaal de volgende gegevens in het logboek zijn opgenomen:

- beschrijving van het toestel
- technische gegevens
- datum plaatsing
- leverancier of fabrikant
- gegevens eigenaar en of beheerder
- gegevens installateur
- uitgevoerde keuringen
- uitgevoerde inspecties
- uitgevoerd onderhoud
- uitgevoerde reparaties

Het logboek is een hulpmiddel om de veiligheid van het toestel te waarborgen. De *Voedsel en Waren Autoriteit* controleert o.a. via het logboek of beheerders hun verplichtingen volgens het Attractiebesluit nakomen.

4.2 Onderhoud en reparatie

Het Attractiebesluit schrijft voor op welke wijze het onderhoud dient te worden uitgevoerd. In het handboek *Veiligheid voor Speelgelegenheden* worden richtlijnen genoemd voor frequenties van inspecties. Om te voldoen aan de zorgplicht worden de speelterreinen en speeltoestellen in Pijnacker-Nootdorp via een vaste frequentie geïnspecteerd. Het feitelijke onderhoud bestaat uit drie onderdelen:

1. Inspecties (hoofd-, functionele- en visuele inspectie)
2. Preventief onderhoud
3. Serviceonderhoud (klachtenonderhoud)

Ad. 1. Inspecties

De inspecties zijn vooral ter controle van de situatie bij de speelvoorzieningen zelf. Van elk speeltoestel dient een inspectierapport te worden opgesteld welke wordt toegevoegd aan het logboek. Er zijn drie soorten inspecties te onderscheiden naar intensiteit en werkwijze.

➤ **Hoofd- of Grote inspectie**

Frequentie	:	éénmaal per jaar.
Uitvoering door	:	gespecialiseerd inspectiebedrijf.
Doel	:	volledige visuele en technische inspectie op basis van de C.E.N. normen en het handboek 'Veiligheid van Speeltoestellen en valondergronden'. Dit is de meest intensieve en gedetailleerde inspectie.
Registratie	:	in speelbeheersysteem.

➤ **Functionele inspectie**

Frequentie	:	tweemaal per jaar.
Uitvoering door	:	gespecialiseerd inspectiebedrijf.
Doel	:	controleren staat van onderhoud van de speeltoestellen en inspectie van valondergronden op slijtage.
Registratie	:	in speelbeheersysteem.

➤ **Visuele inspectie**

Frequentie	:	ca. 6 maal per jaar.
Uitvoering door	:	medewerkers van de wijkteams.
Doel	:	globale inspectie van zichtbare gebreken en/of vervuiling.
Registratie	:	geen

Ad. 2. Preventief onderhoud

Met deze vorm van onderhoud wordt slijtage tegengegaan. Deze vorm van onderhoud kan gedeeltelijk gelijktijdig met de visuele inspecties plaats vinden. Denk bijvoorbeeld aan het vastzetten van verbindingen, het spannen van een ruimtenet, het smeren van de bewegende delen van een kabelbaan, de bodemafwerking herstellen (bv. Met een nieuwe laag schors of zand), enz.

Ad. 4 Service onderhoud (klachten onderhoud)

Ondanks de inspecties is het mogelijk dat er toch gebreken aan speeltoestellen ontstaan die door bewoners via de centrale servicetelefoon of via internet worden gemeld. Deze gebreken worden zo spoedig mogelijk hersteld, waarbij gestreefd wordt naar een maximale periode 5 werkdagen. Indien herstel binnen deze periode niet mogelijk is (bijvoorbeeld omdat er materiaal moet worden besteld), wordt de melder geïnformeerd over de termijn van afhandeling.

4.3 Vervanging

Het huidige beheer is gericht op instandhouding door onderhoud en vervanging. Vervanging van speeltoestellen vindt plaats wanneer onderhoud economisch en/of technisch niet meer het verantwoord is.

Speeltoestellen worden in principe door een vergelijkbaar speeltoestel (voor dezelfde doelgroep en met de dezelfde speelwaarde) vervangen. De inrichting van het speelterrein wordt in beginsel niet gewijzigd. Naar aanleiding van bewonerscontacten kan binnen het beschikbare budget wel voorkomen dat overgegaan wordt tot het plaatsen van een ander type speeltoestel en zijn marginale aanpassingen aan speelterrein mogelijk.

Uitgangspunten.

- **Het dagelijkse beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de huidige voorzieningen met inachtneming van de normen uit het Attractiebesluit. Jaarlijks worden via een vaste cyclus hoofd-, functionele- en visuele inspecties gehouden, respectievelijk 1 keer, 2 keer en ca. 6 keer per jaar.**

4.4 Kosten beheer en onderhoud en areaaluitbreiding.

De speelterreinen verkeren momenteel in een redelijke tot goede staat van onderhoud. Dit is het gevolg van het in de periode 2000 tot 2004 uitgevoerde renovatieprogramma en het consequente beleid van vervanging. Tevens zijn als gevolg van de gestage woningbouw de laatste vijf jaar relatief veel nieuwe speelplekken aangelegd. Als gevolg hiervan zal het accent in de komende jaren (tot ca. 2010) liggen op onderhoud en het beter afstemmen op de sociaal maatschappelijke behoefte; het inspelen op nieuwe trends en het verplaatsen van speeltoestellen.

De jaarlijkse beheer en onderhoudskosten worden bepaald door:

- Type speeltoestel, een toestel met bewegende delen is aan grotere slijtage onderhevig dan een star toestel;
- Materiaalsoort, hout (gemiddeld 10-12 jaar) gaat minder lang mee dan beton (minimaal 20 jaar) of metaal/kunststof (15-20 jaar);
- De intensiteit van het gebruik, speeltoestellen die in een bepaalde buurt erg populair zijn slijten veel harder dan andere toestellen.
- De intensiteit van het onderhoud, goed onderhoud kan de levensduur van een speeltoestel aanzienlijk verlengen.
- De kwaliteit van het aangeschafte product.
- De gemiddelde leeftijd; in Pijnacker-Nootdorp bedraagt deze ca. 6 jaar.

Bij de bepaling van de jaarlijkse kosten voor het beheer en onderhoud wordt uitgegaan van de volgende feiten en cijfers.

Aantal speelterreinen	148 locaties
Aantal speeltoestellen	543 toestellen
Totale geïnvesteerde waarde	€ 1.425.375
Gemiddelde waarde per speeltoestel	€ 2.625
Gemiddelde technische levensduur	13 jaar
Gemiddelde leeftijd	6 jaar

Op basis van de hiervoor genoemde (gemiddelde) factoren, vervanging, kosten en de uitgangspunten voor de jaarlijks uit te voeren inspecties, bedragen de kosten voor de uitvoering van het jaarlijkse beheer en onderhoud in totaal € 113.000,-- als gevolg van de externe kosten. Deze kosten zijn als volgt opgebouwd.

overzicht directe kosten beheer en onderhoud speeltoestellen	materialen / uitbesteed
inspecties	€ 15.000
reparaties/aanpassingen n.a.v. inspecties	€ 19.000
preventief en service onderhoud	€ 24.000
vervanging speeltoestellen	€ 50.000
beheersysteem	€ 5.000
totaal	€ 113.000

Naast de directe (externe kosten) worden er aan het beheer en onderhoud ambtelijke uren besteed. Dit zijn er in totaal per jaar ongeveer 2860 (circa 2 fte). Hiervan zijn 620 uren geraamd voor plantoetsing, voorbereiding en toezicht en zijn de overige 2240 uren bedoeld voor de uitvoering (inspecties en reparaties).

Op grond van de bovenstaande informatie kan een normbedrag worden bepaald voor de kosten van het onderhoud gebaseerd op het in het verleden gevoerde beleid. Om deze norm te kunnen gebruiken voor het ramen van de kosten als gevolg van de areaaluitbreiding, worden de kosten per woning genormeerd. De huidige gemiddelde directe kosten bedragen € 7,52 per woning. De huidige indirecte kosten bedragen (exclusief intern product) € 6,87 per woning. De totale beheerkosten op basis van het huidige kwaliteitsniveau bedragen € 14,39 per woning.

In de komende jaren zal de gemeente naar verwachting met gemiddeld zo'n 750 woningen per jaar groeien. In samenhang hiermee zal ook het areaal aan speelterreinen (min of meer evenredig) toenemen. Er is dus jaarlijks meer onderhoudsbudget nodig om ook de nieuwe speelterreinen op een adequate wijze te kunnen beheren. Indien als uitgangspunt wordt gekozen dat de beheergelden gelijke tred houden met de groei, zou jaarlijks ongeveer een extra bedrag van € 10.800,-- benodigd zijn.

Uitgangspunt:

- **Voor een adequate raming van de kosten van het beheer van de speelterreinen moet rekening worden gehouden met de areaaluitbreiding. Voor de raming in meerjarenperspectief wordt een normbedrag van € 14,39 per woning vastgesteld.**

4.5 Benchmark en Heroo

Om een indruk te krijgen van het aantal speelterreinen en speeltoestellen per inwoner en per woning is een vergelijking gemaakt met andere min of meer vergelijkbare gemeenten.

De cijfers die zijn vergeleken hebben als peildatum 1-1-2004. Ofschoon uit de vergelijking wel iets kan worden afgeleid, is het niet eenvoudig om hieruit eenduidige conclusies te trekken. De gegevens leveren alleen informatie over aantallen en niet over de werkelijke speelwaarde of over de plaatselijke context.

gegevens begin 2004	totaal aantal				aantal speeltoestellen	
	speel- toestellen	speel- terreinen	inwoners	woningen	per 100 inwoner	per 100 woningen
Pijnacker- Nootdorp	518	131	35.881	13.141	1,444	3,94
Alblasserdam	260	65	18.379	7.400	1,415	3,51
Binnenmaas	246	57	19.230	7.796	1,279	3,16
Duiven	300	60	26.051	19.651	1,152	1,53
Ettenleur	288	88	39.363	15.407	0,732	1,87

In Heroo is een voorstel opgenomen om tot een bezuiniging op de activiteit speelplaatsen te komen. Bezuinigingen op het spelen kunnen, zonder de veiligheid van de toestellen in het geding te brengen, alleen worden bereikt door vermindering van het aantal voorzieningen. In Heroo is als voorstel opgenomen een reductie van 20% van het aantal speelterreinen en toestellen. Indien hiervoor wordt gekozen zullen ook de normen, zoals deze in hoofdstuk 2 zijn aangegeven opnieuw herzien moeten worden.

In het Heroo-voorstel om tot een reductie te komen van 20% is nog niet voorzien in een concreet plan met te verwijderen toestellen en/of op te heffen speelplekken. Indien hiervoor wordt gekozen zal in het nog op te stellen Uitvoeringsplan Spelen worden aangegeven welke concrete consequenties de bezuinigingsoperatie heeft.

Uitgangspunt.

Indien door de gemeenteraad wordt ingestemd met het Heroo-voorstel om het aantal speelplekken en terreinen met 20% te verminderen, zullen de feitelijke consequenties worden verwerkt in het nog te vervaardigen Uitvoeringsplan Spelen. Alsdan zullen ook de in hoofdstuk 2 van dit beheerplan aangegeven normen herzien moeten worden.

PANNA FIELD

Dé nieuwe straatvoetbaltrend!

Nieuwe ontwikkeling,
renovatie of vervanging

Hoofdstuk 5

5. Renovaties/vervanging

5.1 Renovatie en vervanging van speelvoorzieningen

Speelvoorzieningen hebben een gemiddelde levensduur van meer dan 10 jaar, mede afhankelijk van het materiaal, soort en gebruik. Op enig moment zijn de speeltoestellen door veelvuldig gebruik zodanig versleten dat de onderhoudskosten te hoog worden waardoor het voordeliger is de speeltoestellen te vervangen.

In paragraaf 4.4 is aangegeven dat de totale geïnvesteerde waarde in de speeltoestellen en de daarbij behorende valondergronden circa € 1.425.000 bedraagt. Voorts is aangegeven dat er voor de vervanging van speeltoestellen en ondergronden een bedrag van € 50.000 beschikbaar is. Een eenvoudige rekensom leert dat de levensduur van de speeltoestellen ruim 28 jaar moet bedragen om het huidige areaal duurzaam in stand te houden.

Het is niet reëel om te veronderstellen dat de speeltoestellen zo'n lange tijd meegaan. Toch leidt het beschikbare budget in de praktijk (nog) niet tot problemen. De huidige gemiddelde leeftijd van de toestellen is door de groei van de drie kernen in het recente verleden relatief jong, namelijk circa 6 jaar. Ook zijn er, zowel in Nootdorp als in Pijnacker, op basis van de geldende speelplannen in het achterliggende decennium diverse renovatieplannen uitgevoerd. De technische kwaliteit is vooralsnog redelijk tot goed.

De snelle groei van de gemeente zal op middellange termijn leiden tot een zeer snelle groei van de kosten voor vervanging en renovaties. In de wetenschap dat de gemiddelde technische levensduur van het speeltoestellenbestand 13 jaar is, kan een inschatting worden gemaakt van de feitelijke levensduur. Deze wordt ingeschat op 15 tot 18 jaar.

Indien wordt uitgegaan van een gemiddelde levensduur van 15 jaar, is er jaarlijks een bedrag voor vervanging nodig van zo'n € 95.000,=; dit is dus € 45.000,-- minder dan nu beschikbaar is. Indien wordt uitgegaan van een gemiddelde levensduur van 18 jaar, is er jaarlijks een bedrag nodig van zo'n € 80.000,=; dit is € 30.000,-- minder dan nu beschikbaar is. Het is wenselijk om nu al in te spelen op de in de toekomst onvermijdelijke toename van kosten voor vervanging.

In de bovenstaande technische rekensom is uitgegaan van het vervangen van de toestellen door een vergelijkbaar toestel. Er is nog geen rekening gehouden met de kwalitatieve aspecten en de veranderende maatschappelijke eisen. In de praktijk is het noodzakelijk dat ook wordt bekeken of het gehele speelterrein nog wel voldoet aan de behoefte (mede gelet op de sociale samenstelling van de buurt of wijk) en er een toets plaatsvindt naar de meest recent geldende (veiligheids)normen.

De praktijk leert dat een nadere kwalitatieve analyse er vaak toe leidt dat er in aanvulling op het beleid van vervanging aanvullende maatregelen nodig zijn, bijvoorbeeld door het uitvoeren van een aantal volledige renovaties. De kosten van renovaties zijn aanmerkelijk hoger dan de kosten van het vervangen van de afzonderlijke toestellen. Als vuistregel kan worden gehanteerd dat bij renovatie de technische kosten (van toestellen, valondergronden, verhardingen, hekwerken en groenvoorzieningen) circa 50% hoger zijn dan bij vervanging. Daarnaast moet bij renovatie rekening worden gehouden met extra kosten voor communicatie, voorbereiding en toezicht.

In dit plan worden nog geen voorstellen gedaan voor specifieke renovatieplannen. Eerst zullen in het nog te vervaardigen Uitvoeringsplan Spelen, mede op basis van de in dit beheerplan benoemde normen en richtlijnen, de knelpunten in beeld worden gebracht. Voorts is duidelijk dat het huidige budget op termijn in onvoldoende mate voorziet in middelen voor de duurzame instandhouding van het huidige areaal. Om in te spelen op de toekomst is het wenselijk om een voorziening te vormen om de kosten voor groot onderhoud en renovatie in de nabije en verdere toekomst te kunnen dekken. Op grond van de technische levensduurbenadering is aangetoond dat er minimaal een storting in de orde van grootte van minimaal € 30.000 (kwaliteitsniveau 18 jaar) of € 45.000 (kwaliteitsniveau 15 jaar) nodig is voor een duurzaam beheer.

Uitgangspunt;

- **Om in de nabije en de verdere toekomst een verantwoord en duurzaam beheer mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat er meer middelen voor vervanging en renovatie beschikbaar worden gesteld. Hiervoor zou vanaf 2006 jaarlijks een storting in een te vormen voorziening voor de renovatie van speelterreinen moeten plaatsvinden. In de kadernota 2005 zal hiertoe een voorstel worden gedaan.**